

یادی از بازیگر پیشکسوت تلویزیون در زادروز او
سیمای نیکوی خرد

نوشین مجلسی

سردبیر
قاب کوچک

خانواده‌ای تهران‌نشین، اهل فرهنگ و ادب در ۱۹ آبان صاحب فرزندی شدند که تا امروز و پس از درگذشتش نیز نام وی به نیکویی بر صحنه هنرهای نمایشی برده می‌شود. نیکو خردمند، بازیگر و صدپیشه سینما و تلویزیون در آبان چشم به جهان گشود و در ۲۶ آبان نیز دنیا را به مقصد ابدیت ترک کرد.

این بانوی هنرمند و متین فعالیت هنری خود را از دهه ۳۰ در رادیو آغاز کرد و صدای گرمش با مخاطبان همراه شد. پس از این بود که کار دوبله فیلم را هم زیر نظر هوشنگ لطیف‌پور و سعید شرافت ادامه داد.

کلودیا کاردیناله، آوا گاردنر، الیزابت تیلور، اینگرید برگمن، ایوت میمی یوکس، لی رمیک، الک زومر و... از جمله بازیگران مشهور و چهره‌ای هستند که وی به جای آنان در فیلم‌ها و سریال‌های سینمایی و تلویزیونی سخن گفته است. نقش خانم هاسیگاوا در سریال سال‌های دور از خانه از جمله شخصیت‌های خاطره‌انگیزی است که زنده‌یاد خردمند از خود به جا گذاشت.

این سریال اخیرا بار دیگر از شبکه تماشای روی آنتن رفت و مخاطبان را با صدای صمیمی و گرم این بازیگر همراه کرد. زنده‌یاد خردمند با صدای پیشگی، گویندگی و اجرا از رادیو به تلویزیون آمد و حضور بر پرده سینما را نیز با فیلم «پرده آخر» ساخته واروژ کریم مسیحی در سال ۱۳۶۹ تجربه کرد.

اما در قاب جادویی تلویزیون، زنده‌یاد خردمند برای مخاطبان با نقشی که در سریال «دزدان مادر بزرگ» در سال ۱۳۷۵ داشت، یادآوری می‌شود. پیرزنی که چتر مهر و حمایتش را مادرانه بر سر شخصیت‌های جوان این قصه که پا در راه خطا گذاشته بودند، گسترد و با همین معجزه محبت آنان را به مسیر درست کشانید.

او که در کارنامه‌اش نقش مادر را بسیار ایفا کرده، در سریال آپارتمان، باغ‌گیلاس، کت جادویی و... نیز با همین نقش اما در قامت شخصیت‌های متفاوت، قاب‌هایی ماندگار را از خود خلق کرد.

این بازیگر پیشکسوت در سریال «پس از باران» یکی از نقش‌های متفاوت خود را نیز به یادگار گذاشت؛ خاله خانم، زنی با صلابت و قدرتمند که شخصیت مستبد ارباب فقط از او حرف شنوی داشت. این بازیگر همچنان در ذهن مخاطبان تلویزیون؛ سیمایی با صلابت و استوار اما پر مهر دارد.

تقویم
تلویزیونی

نگاهی به یک سریال نوستالژیک که از کتاب و کتابخوانی روایت می‌کرد

گشتی خاطره‌انگیز در کتابفروشی هدهد

روز کتاب و کتابخوانی در هفته پیش رو قرار دارد. رسانه ملی همواره پای کار ترویج کتابخوانی بوده و در این راستا برنامه‌های متنوعی را راهی آنتن کرده است. در همین صفحه با نگاهی نوستالژی، سریال‌ها و تله‌تئاترهای را بررسی کردیم که قصه‌شان وامدار یک کتاب بوده و درباره پیوند کتاب با رسانه ملی نوشتیم. در این شماره، با یادآوری تقویم تلویزیونی دوباره بساط خاطره‌بازی را گستر دیم تا از سریالی بگویم که از کتاب روایت می‌کرد؛ سریالی با نام «کتابفروشی هدهد» به کارگردانی مرضیه برومند و با حضور بازیگران ثابت و مهمان. سریال سال ۱۳۸۵ روی آنتن شبکه سه سیما رفت و بعد از آن از شبکه‌های مختلف از جمله آی فیلم بازپخش شده است.

آرمیتا علی‌رضایی

از اهالی قلم

سکانس
اول

عشق به کتاب

در این قصه می‌دیدیم: آقای «کتابچی»، پس از مرگش یک مغازه کتابفروشی برای دختر و پسرش، «کتایون» و «کیوان» به ارث گذاشته است. شوهر کتایون تقاضای سهم همسرش را دارد. کیوان سهم خود را از مغازه به آنها می‌فروشد. بعد از این جریان، کیوان بر حسب اتفاق با «غلام» که راننده اتوبوس است، آشنا می‌شود. اتوبوس غلام تبدیل به کتابفروشی سیار می‌شود و شوهر کتایون هم، مغازه را تبدیل به فست‌فود می‌کند.

سکانس
دوم

باز خورده‌ها چه بود؟

این سریال در زمان پخش، مخاطبان بسیاری را با خود همراه کرد که هر بار همپای این کتابفروشی سیار می‌شدند و ماجرای شخصیت‌های اصلی قصه و شخصیت‌هایی را که به صورت مهمان وارد هر قسمت می‌شدند، دنبال کردند. با توجه به نگاه مثبت مخاطبان و منتقدان، در نقدی درباره این سریال می‌خوانیم: تلویزیون به کمک کالای فرهنگی چون کتاب آمده و سعی دارد که کتابخوانی را ترویج کند. البته کتابفروشی هدهد تنها به کتاب‌های ادبی و هنری نمی‌پردازد، بلکه تلاش می‌کند تا کتابخوانی را به عنوان یک موضع کاربردی مطرح کند؛ بنابراین کتاب‌های مختلف در آن طرح می‌شود. این مجموعه اگر چه موضوعی کاربردی دارد ولی کاملاً نمایشی و دقیق طراحی شده و از همه المان‌هایی که برای ساخت اثری موفق می‌توان استفاده کرد، به درستی سودبرده است. این مجموعه، یک متن بدون حاشیه دارد و بسیار مختصر، مفید و درست نوشته شده، چرا که همیشه مستقیم سراغ موضوع می‌رود و مسائل را خیلی جذاب، بسیار ساده، شیرین و ملموس برای مخاطبان طرح می‌کند.

سکانس
سوم

بازیگران و چند نکته دیگر

در این سریال بازیگران شناخته شده‌ای همچون امیرحسین صدیق، راضیه برومند، علی اوسینوند، افسانه چهره‌آزاد، سحر دولتشاهی، بهاره رهنما، فرهاد آئیش، گلاره عباسی و... به ایفای نقش پرداختند. سریال در فضای صمیمی با حضور این چهره‌ها زندگی خانوادگی را با محتوای فرهنگی درهم آمیخته بود و از این منظر مخاطبان قصه خود را بدون لکنت تعریف می‌کرد و سعی داشت کمتر شعار کتابخوانی در صورت مخاطبان فریاد بزند.

سکانس
چهارم

برشی از یک مصاحبه

کارگردان سریال در گفت‌وگویی در خصوص معرفی کتاب در این اثر بیان کرده بود: معمولاً کاری را قبول می‌کنم که خودم نسبت به آن تعلق خاطر دارم. زمانی که خانه کتاب از من خواست طرحی در مورد کتاب بدهم، باتوجه به علاقه‌ای که نسبت به مقوله کتاب داشتم، آن را پذیرفتم و همان موقع طرح و فیلمنامه اولیه را با همراهی خانم نغمه‌ثمینی آماده و به آنها ارائه دادیم. در کتابفروشی هدهد برای اولین بار تنها کتاب‌هایی با موضوع ادبیات نیستند که معرفی می‌شوند. هر قسمت این سریال به نام یک کتاب پخش می‌شود. یک هفته «روی ماه خداوند را ببوس» نوشته مصطفی مستور؛ یک قسمت به نام مثنوی مولانا و یک بار دیگر نیز اتوبیوگرافی هوشنگ مرادی‌کرمانی «شما که غریبه نیستید». سعی کردم از امکانی که در دست داشتم، سوء استفاده نکنم و خدای ناکرده دنبال تبلیغ یک نوع کتاب خاص که یک تفکر خاص در آن وجود دارد، باشم. تلاشم این بود که با کتاب کمی عادلانه برخورد کنم. کمی سخت بود که بخوایم عناوین کتاب‌ها را معرفی کنیم. برای همین از نماهای بسته در بساط کتابفروشی پرهیز کردم. برای این‌که آن موقع این بحث مطرح می‌شد که چرا کتاب فلانی هست کتاب من نیست، کتاب‌ها را از جنبه کاربردی بررسی کردیم. این‌که فکر کنیم کتاب تنها اثر ادبی است یا مختص به یک ژانر خاص؛ درست نیست و باید این فکر را که کتاب تنها مربوط به یک قشر خاص روشنفکر است، تغییر دهیم.

